

Ca-Nostra

* * * ANY SEGON, NÚM. 68 * * * SETMANARI POPULAR * * * INCA, 9 DE JANER DE 1909 * * *

L'A B C DEL REGIONALISME

I

QUÉ ES EL REGIONALISME

No fa molt de temps encara qu'el regionalisme era una cosa molt discutida y combatuda, un partit en minoria. Avuy aquest partit ha fet penetrar per tot les seves idèes y aviat no quedarà al centralisme uniformista un mal defensor vergonyant. La victòria d'aquesta idea que catalans y mallorquins iniciaren junts es estada tan gran que s'es estesa per tota Espanya, y fins aquells meteixos qu'ahí l'avorrien y qu'encara no l'han ben entesa s'apressuren a declararsen partidaris.

A Mallorca abunden tant aquests últims, que ja's fa precís fixar ben bé les idèes y entendrèmos clars, no fos cosa que fèssim del Regionalisme o mallorquinisme, com aquí li diuen alguns, una paraula buida o un nom de significació molt equivocada. Parlemne una mica.

¿Què es el regionalisme?

Un símbol ens darà molta llum per entendre bé el fonament d'aquesta doctrina.

Figuremnos la humanitat com un gran arbre. Son tronc es dividit en grans branques (les races) y aquestes en altres més petites (les nacions) qui se ramifiquen a son torn en altres y altres (regions y comarques, ciutats y viles), fins arribar als branquillons, qui son les familes, d'on surten les fulles, qui son els individus. Es l'arbre genealògic de la gran familia humana de la qual tots formam part, encara que units uns als altres per diversos graus de parantesc.

Ara bé: la nació y la regió marquen dos graus d'aquest parantesc. Un vincle territorial, de sanc, de llengua y d'història, uneix més estretament als homes d'una meteixna nació, y dins aquesta als habitants de cada regió.

Aquestes varietats son un fet natural y constitueixen al meteix temps un dret. Cada poble té dret a esser tal com Deu l'ha fet, a viure la seva vida propia y lliure, a parlar y usar exclusivament la seva llengua. La reivindicació d'aquest dret es l'objecte del regionalisme. El regionalisme, doncs, no demana res injust ni tan sols discutible, no té pretensions exagerades, no es ni pot esser una doctrina exaltada, perque vol simplement les coses tal com Deu en la naturalesa les ha fetes.

LE QU.

LA NEBODA

*La neboda del rector
es joveneta i vistosa,
s'aixeca de bell matí
per fer caritat als pobres,
i el vellet del bon rector
li diu que siga ben bona.*

*Y ella'l cuida amb amor sant
sempre afable i bondadosa,
li rega els rosers del hòrt
que fan un aixam de roses,
i li cuida alguns aucells
que canten poques estones.*

*Cuida del vi de l'altar
i li retalla les hosties,
posa els ramells a l'altar,
i fa brillar la creu bonà
i el llantió del Sagrament,
quant venen les festes grosses.*

*El bon rectò's va envellint
les mans i el cap li tremolen,
no visita'l Sagrament
ni pot resar gaire estona,
prò sempre encomana a Deu
a sa nebodeta jova;
que sempre'l món te paranyis
per les noies candoroses.*

*El senyor rector es mort
i sa nebodeta plora.
—¡Ai, fuster qu'haurèu de fer
la caixa del senyor oncle!—
Se la mira'l fusteret
amb una mirada dolça. . .*

ANTONI VIVER, Pvre.

LA COVA DEL PILAR

Entre el port de Felanitx y el de Manacor, oberta cap al mitjorn, hi ha la cova del Pilar. Es poch visitada. La Naturalesa, previsor de guardar les seves belleses, no hi feu altre camí qu'el de les aigues blaves.

Una dematinada d'estiu, quant les aromes de la garriga corren cap al mar, aprofitant el terral, la barca ab ses veles inflades, bordetjant la costa, vos durá fins a l'entrada d'aquesta marevella ignorada per casi tots els mallorquins.

Es aquesta una gruta qu'es pot veure ab la claror del dia y li diuen del Pilar perque al enfront, allà ahont la llum hi arriba esmorti-

da, temorega, s'hi troba una estalagmita semblant l'imatge de la Verge del Pilar de Saragossa.

Gran portalada sostenguda per columnes milenaries vos obri el pas, y caminau per demunt una catifa verdosa-amoratada qu'els sigles y els temporals han anat brodant, com si volguessen adornar aquell temple de pedra com s'adornen les catedrals gòtiques els dies de grans festes.

Allà dins no hi serqueu lluminaries, coronas de brillant, ni mantos ab pedreria. Tant sols hi trobareu sa soletat augusta, sa tranquil·litat d'esperit, el silenci més absolut. Y si devegades sentiu qualque remor, será com aletetjós d'angel, dels coloms marins.

Tampoch arriben a n-aquells paratges aquestes peregrinacions modernes qu'organisa la devoció y engrandeix la curiositat. Allà només s'hi atura qualque vell pescador que, com un Sant Pera, predica l'exemple del treball lluitant ab sos elements tota la vida.

Devant aquells degotissos verds, morats, grocs, y aquelles bóvedes que semblen imitar sedes antigues, pensareu qu'han entrat allà dins per passar el dia tots els colors naturals d'una esplendorosa posta de sol: y la vostra imaginació s'omplirà de recorts, fantasies, ilusions y duptes.

En les nits d'ivern aquella gruta té soletats de cementeri y fredor de tomba. Quant les estrelles se reflecten dins la mar y les algues no's moven, per aquelles aigues cristalines deu passar silenciós el pop, com una sombra arrancada dels degotissos de la cova. . .

Y si se desencadenen ventades y les aigues volen pujar al cel y l'anunci del temporal sona ab remors fondes y solemnes, allavors ha arribat l'hora suprema y la mar, ab estrèpit aixordant, romp a n-el portal del palau encantat llanega per demunt la catifa verda y com un immens solpassé, esquita aquella imatge de pedra que dona nom a la cova, enviant-li la grandiosa bendició de la Naturalesa.

SALVADOR VIDAL.

Almanaque de «El Felanigense».

* * *

Una pedreta,
La més humil,
D'un temple gòtic
Floró gentil,
Cercant més gloria,
Deixá son lloc,
Y al caure a terra
Fou sols un roc.

JOSEPH E. SOLER.

PROCEDIMENT PERA LA MULTIPLICACIÓ DEL BLAT

A Rússia s'està realisant un sorprenent y original procediment en el cultiu del blat.

S'han obtingut esplèndits resultats y els esperimentadors creuen que no sols el producte obtingut serà immensament millor, sinó que les cullites del preciós cereal podran fer-se permanents.

L'esperiment consisteix solament, en la manera de realisar el cultiu.

L'autor d'aquest nou método, es el general Levitskij, qui comensá sos esperiments a n-el Agost del any últim.

El seu pla es molt senzill. Sembrar un sol grà de blat a n-el fons de cada solc, de forma cónica a la profunditat d'un peu o peu y mitj. Quan el grà axí plantat comensa a germinar y apareix la fulleta en la superfície, se cobreix ab una capa de terra, y cada vegada que apareix la branqueta se repeteix l'operació fins a cinc o sis vegades, quedant el solc plé y a nivell de la superfície.

El resultat d'aquest tractament, es que la planta dona núus de branques en la base del tany original y de cada nou tany surt un número de nous brots en cada capa de terra.

S'assegura, en una carta que publica el periòdic rus «Novoil Vremya», que un sol grà de blat, tractat per aquest procediment, produí un goix de 19.683 brots.

La palla resulta forta y de consistència, y la producció de blat es grossa.

El general Levitsky, creu que aquesta planta serà permanent, però no obstant, això per ara es congetural, encara que no sembla improbable.

Mes, si arribás a ser veritat aquest descobriment, produiría una verdadera revolució.

Deixant apart això, el general Levitsky ha demostrat palpablement que'l petit pagés podrà ser ampliament retribuit usant aquest sistema de cultiu en lloc d'emplar l'actual.

El príncep Kroporkin, gran cultivador d'immenses estensions a Inglaterra, está resolt a adoptar el nou sistema y ha publicat excelents fotografies de numerosos tanys obtinguts d'un sol grà de blat.

De «L'Art del Pagés».

C.

Si alguns de nostres agricultors intenten provar aquest procediment, los agrairiem que'ns facilitassen quans de datos puguen ser interessants per la seua publicitat.

LA LLEGENDA DE LA LLUERNA (*)

Quan María y Joseph arribaren a n-el estable de Betlém, hi feya tanta fosca, que a cada passa sopegaven.

Un animaló anomenat Zeto, que tenia lo cau dins un forat ne tengué compassió.

Depressa, depressa, ella sortí de fora, y vegé un raig de lluna escadusser; va agafar-

lo desseguida, se'l carregá... com pogué... y el dugué—no sense pena—a n-els viatgers per servirlos de llantia.

—Lo bon Deu t'ho pagui, petita amiga meua,—digué María.

—Si, lo bon Deu t'ho tenga en compte,—afegí Sant Joseph.

Y admirantse de l'animaló:

—A n-aquest país, afegí, les besties son més caritatives que la gent.

L'ase incliná la testa, y el bou copetjá la terra ab sa pota com pera dir:

—Aviat vos ho provarém nosaltres també.

Quan Jesús nasqué, lo raig de lluna de Zeto fou la primera claror que iluminá son pobre breçol.

L'infant, després d'haver abraçat sa mare y fet una carícia a Sant Joseph, guaytant el petit animaló, que s'arropia ple de respecte, li digué:

—¡Ah! ¿ets molt bona minyona amigueta meua! Jo't vull recompensar... Digués ¿quin dó voldries?

Zeto quedá duptosa.

—¿Vols que jo't doni unes aletes de sedá, totes adornades de diamants, com un papelló, pera que pugues volar arreu aont te placia?

—¡No, no, mon Deu!

—¿Vols que te dauri t'espatlla del or més fi, com la de les llagostes que verdejen y brillen més que una esmeralda?

—¡No, no, mon Deu!

—¿Vols que t'ensenyi l'ofici de la formiga arplegadora?

—¡No, no, mon Deu!

—¿De l'abella que fa una mel tant dolça y té totes les flors per sirventes?

—¡No, no, mon Deu!

—¿Del cuc de seda, qui fabrica un abric tant meravellós?

—¡No, no, mon Deu!

—Doncs, ¿qué vols, Zeto amiga meua? ¡Digamho sense por! Vaja, deu esser una cosa ben rara, sens dupte.

—Lo que jo vull, mon Deu—digué ab posat de súplica,—es tenir cada vespre a mon alcanç un petit raig de lluna com aquell que som anat a cercar aquest vespre, a fi de poder fer el meteix servici a n-aquells qui'n tenguen necessitat. Y bé prou sabeu, Senyor, vos que res ignorau, que la lluna s'amaga sovint a les nits, y de sos raigs no se'n troba cap en lloc.

—¡Ah! animaló caritatiu! ¡Que ton desitj se cumplesca. D'avuy endevant, aquest raig de lluna que demanes, no haurás de desvel·larte per trobarlo; tu lo tendrás y el durás sempre ab tu meteixa. Además, en recort de ton benefici y de mon present, vuil que desd'ara te digues *Lluerna*.

—¡Gracies, Deu meu!

Es desd'allavors encá que, a les belles nits de Maig sobre tot, hi ha tantes estrelles que guspirejen en mitx del herbatge, com a n-el blau del cel.

A n-aquells que donen al pobre de Deu la molla de pa que los nodreix, el tassó d'aygo que los refresca, lo vestit que los cobreix, la paraula que los ilumina, lo bon consell que los encamina, a tots aquests donará tam-

bé Jesús la recompensa de la Lluerna, lo raig de gloria que coronará llur front y que s'anomena Paradís.

(*Lou felibre de Nostra Dame.*)

HIGIENE MORAL

Axí titulá un articlet la *Gaceta de Mallorca* del dia 5 passat.

Diu veritats que flamenten, y les Autoritats Civils d'aquesta illa en sortien... socorrades.

Mos agraden els periodistes qu'escriuen breu y llampant.

Ja passa d'hora de protestar contra la *sicalipsis* desvergonyida y envilidora que tant s'ha generalisada dins totes les classes de la nostra societat.

Aquests espectacles per hores!... Aquestes paraules obscenes en públic!... Aquesta transigencia en tota casta de porqueria social!... Aquesta mescladissa de gent decent y gent sense noció de lo que's diu pudor!... Aquesta complicitat en el foment de peste literaria teatral!...

Si el Rey sabés que dins *casveva*, s'ensutxa lo més net dels esperits y se fá befa de la moral que, en temps passat se respectava dins els pobles civilisats... hem dit *casveva* en lloc de dir dins un local per divertiments públics, nomenat, per escarni, *Escuela de las costumbres*,... (el Lirich de s'Hort del Rey).

No'n tenen culpa tant sols els administradors del Real Patrimoni, ni els representants del Govern; també en tenen les families que se creuen ben educades acudint amb frecuencia als aludits espectacles.

Res causa tant d'asco com veure una senyora (digamho axí) que al demati assisteix a actes relligiosos, y, al vespre, sens cap aprensió, ocupa lloc a funcions tacades de *sicalipsis*.

¿Què han de fer els pobres ignorants?

Gastarse un parey de pessetes de quatre, prenguent sa racció de verdesca amb companyia del *senyoriu*.

¡Què serem de molts els responsables de sa perdició des poble!

UN DE CASSEVA.

SIETE REGLAS DE ORO

Preguntaron á un sencillo campesino cómo había logrado educar con tan espléndido éxito á sus hijos. Cuatro de ellos habían estudiado y alcanzado el título de doctor: uno era sacerdote y profesor de universidad, los otros tres eran abogados; y todos se distinguían por su ejemplar conducta. El campesino preguntado así, contestó con toda sencillez lo siguiente:

El que he educado con más esmero, es mi hijo mayor: su ejemplo influía benéficamente en la educación de los menores, así que tuve con ellos menos trabajo. En lo demás he observado las reglas siguientes:

«Nunca exigí nada de mis hijos que no hiciera yo primero; y siempre he pensado bien lo que les mandaba.

(*) Traduit del provençal.

«Exigí siempre pronta obediencia: los hijos deben convencerse de que es su deber; la obediencia debe hacerseles costumbre.

«Dí á mis hijos muchas pruebas de cariño, más cuidando siempre de que no me perdiesen el respeto.

«Nunca sufrí contradicciones ni protestas de su parte.

«En presencia de los hijos es preciso que cuiden los padres de estar en perfecta armonía entre sí y que no encuentren los hijos en la conducta de uno de los dos, un pretexto para sustraerse á los mandamientos de Dios ó de la Iglesia.

«He acostumbrado á mis hijos desde niños al trabajo, sin perder de vista el cuidado por su salud.

«Todos los días los he encomendado á la protección de Dios.»

Si todos los padres observaran estas reglas, muchos se ahorrarían muy tristes experiencias, cuando los hijos han llegado ya á cierta edad.

PER LES VÍCTIMES

DEL TERRATREMOL

D. Bartomeu Cabrer, Serra, Agent Consular de S. M. el Rey d'Italia, en Palma, mos supplica que fessem públic pera que arribi la noticia a tots els subdits italians que viven a Mallorca, que, a n-aquesta Agencia Consular, (Concépció 82) s'admetrán tots els donatius que tenguen bé destinar a sos desgraciats germans, víctimes de l'espantós cataclisme ocorregut a Sicilia y Calabria.

Les persones caritatives d'aquesta ciutat y dels pobles circunvecins, sien o no italians, que vulguen donar alguna llimosna per tanta víctima y desgracia, y no tenen avinentesa per dirigir els seus donatius a D. Bartomeu Cabrer, Representant del Rey de Italia, y tenen confiança en nosaltres, poden enviar ses llimosnes a n-aquesta Administració.

Nosaltres per dar ocasió a la caritat admetrem llimosnes que mos cuidarem de posar tot d'una en mans del esmentat Agent de Italia.

Del Món

Dia 1 de janer—Arriben horribles noves dels efectes produïts p'els terratremols a Sicilia y Calabria. El nombre dels morts arriben aprop de 200.000; Deu tenga misericòrdia de ses ànimes. De per tot el món s'ofereixen importants donatius, entre'ls el del Papa es d'un milló de lires.

Dia 2—Enterro del patró y mariner del Rio-Piedra barco naufragat el 31 a les costes de Son Servera y als quals no se pogué auxiliar oportunament a causa del violent temporal que reinava. A. C. S.—Nomenament de Senadors vitalicis.

Dia 3—Eleccions senatorials a France, celebrades amb la llibertat y legalitat qu'allà s'estilen.—Segueixen a Italia els treballs de salvament, fentse prodigis de valor y de caritat.—A Palma a la Missió, el Sr. Bisbe beneeix una imatge de Sant Joseph.

Dia 4—Terratremol a les isles de Lipari amb erupció volcànica a n-el Vulcano y Vulcanello.—Surt a Bilbao un nou periòdic bizcaitarra.

Dia 5—Altre terratremol en Santa Creu de Tenerife que Gracies a Deu no ha produït desgracies personals.—El Compte de Grove va a Italia per repartir les quantitats donades p'el Rey y el Govern Espanyol.—Els republicans madrilenys s'uneixen a n-el bloch de les esquerres. Era d'esperar. *Dios los cria...*—Comensa una Missió a Lloseta.

F. M.

Noves d'Inca

—Es estat nomenat Rector de la iglesia de Sant Domingo Mossen Bartomeu Gelabert. El caràcter, les relacions y bona voluntat del bon sacerdot, fa que son nomenament sia estat ben rebut de les piadoses exigencies dels veinats d'aquella iglesia, després de la labor que hi ha verificada Mossen Pera Joan Beltrán.

S'enhonabona al distingit sacerdot per tal nomenament.

—A n-el Convent de Sant Jeroni de Palma, es entrada religiosa baix el titol de Sor Clara de Jesús, la virtuosa donzella, na Clara Quetglas d'aquesta ciutat.

—Victima d'angustiosa y llarga malaltia, a la flor de la vida, morí dijous na Catalina Prats y Palliser, filla de D. Florenci y D.ª Antonia-Ayna, senyors d'una tenda de robes del carrer major.

El Sr. Bisbe de Mallorca ha concedit 50 dies de perdó a tots els feels qu'en sufragi de la seua ànima oesquin una missa, oferesquin una comunió o resin una part de rosari.

Que Deu nostre Senyor la s'en duga a gosar de la Gloria Eterna y agombol la seua atribulada familia. Amen.

—La càtedra de declamació del Círcol d'Obrers Catòlics cada vespre que dona funció s'en dú un nou triomf. *San Herenegildo, El Puñal del Godo, Timidito y francón, Parada y Fonda, Un Criat nou, Mestre Fornari, Apuros de un fotógrafo, Un Abogado entre dos fuegos*, y altres pessets còmiques son admirablement representades pels aficionats Borrás, Estrany, Aguiló, Sanjosé, Salvá, Oliver y Rebassa.

El públic ab la seua assistència y els aplausos que les dona bé demostra lo agradable que li son les vetlades del colisseu catòlic.

—La societat «Club ciclista» ha nomenat son President y Vice-President, essent elegits D. Miquel Llabrés y D. Francesc Castañer respectivament.

—Dijous una dona esterna, ab la millor frescura, s'en manava una porcella de devers sis arroves, del mitj de la plassa del bestia davant Deu y tot lo món. Valga qu'el mercader se temé que li faltava y la pogué tornar recobrar.

—Hem entrat de ple a l'hivern. El fret es intens y a l'hora que tancam nostres columnes, comensa a fer neueta. Mos engega a la foganya.

BOLLETÍ COMERCIAL

Preus que retgiren dijous passat.

			pessetes:
Bessó.	el quintá de 78'00	a	79'00
Blat novell.	la cordera de 00'00	a	19'00
Xeixa id.	id. de 00'00	a	19'00
Ordi mallorquí.	id. de 11'75	a	12'00
Ordi foraster.	id.	a	11'00
Sivada.	id.	a	09'00
Ídem. forastera.	id.	a	08'00
Faves cuïtores.	id.	a	20'00
Ídem ordinaries.	id.	a	19'00
Ídem pel bestia.	id.	a	18'00
Blat de les Indies	id.	a	14'00
Siurons.	id. de 00'00	a	24'00
Fasols.	id.	a	29'00
Monjetes de confit	id.	a	50'00
Ídem blanques.	id.	a	25'00
Figues seques	el quintá de 09'00	a	08'00
Porcs grassos	s'arrova de 09'50	a	11'00
Safra	s'ansa de 00'00	a	03'00
Gallines	sa tersa de 00'00	a	00'95
Ous	dotzena	a	01'20
Patates.	el quintá de 00'00	a	04'55
Moneacos	id. de 02'25	a	02'75

PUBLICACIONS REBUDES

LA SAGRADA EUCARISTIA. — Acaba de dar a llum nostre colaborador y amic Mossen Pau Mir y Ferrer, Rector de Porreres, una obra dedicada a Pio X, ab motiu del Jubileu sacerdotal, de quin contengut renunciem ferne judici, preferint que'ls nostres lectors asaboresquen els elogis qu'en fá el seu Censor.

Diu axí:

«He leído detenidamente el libro titulado LA SAGRADA EUCARISTIA, original del RDO. D. PABLO MIR Y FERRER, Licenciado en Sagrada Teología, cuyo examen se ha dignado Su Ilma. confiarme, y no sé, á la verdad, qué admirar más en él; si el abrazo que allí se dan la fe y la razón defendiendo unidas la realidad y posibilidad del augusto misterio; si la precisión de la frase y la pureza del estilo; si la habilidad que demuestra el autor adaptando el conocimiento de verdades tan difíciles á la inteligencia del pueblo cristiano, ó si, finalmente, el amor encendido al Dios-Hombre anonadado bajo los velos eucarísticos, que palpita en todas sus páginas. Es este libro una brillante apología, por sus dimensiones, corta; por la erudición que encierra, vasta; por su fondo, profundísima; por su forma, popular; por su método, lógica y clara; en los tiempos que corremos, oportuna, y en todo conforme á la fe y á la moral.

Este es, Ilmo. Sr. el juicio que tengo el honor de someter al superior de V. S. I., cuya vida Dios guarde muchos años.

Barcelona 23 de septiembre de 1908.

JOSÉ PORTOLÉS, PBRO.»

Son tan pocs els inuers que s'han dedicat a escriure, que sentim una vera satisfacció al poder consignar una obra de mèrit escrita per un fill d'Inca, per la qual donam a l'amic Mossen Pau, nostra afectuosa y entusiasta enhonabona.

AQUEST SETMANARI SE PUBLICA AB CENSURA ECLESIASTICA.

